

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2018 m. vasario 22 d.¹

Byla C-20/17

Vincent Pierre Oberle

(*Kammergericht Berlin* (Aukštesnysis apygardos teismas, Berlynas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Europos paveldėjimo pažymėjimas – Bendroji valstybės narės teismo jurisdikcija spręsti visus su paveldėjimu susijusius klausimus – Kitos valstybės narės teisės aktas, kuriuo numatoma sukurti panašiais tikslais naudotiną nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą“

I. Įvadas

1. 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo² taikomas nuo 2015 m. rugpjūčio 17 d. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra trečiasis, kai valstybės narės teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti to reglamento nuostatas³.

2. Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl ryšio tarp Reglamento Nr. 650/2012 ir paveldėjimo klausimus reglamentuojančių nacionalinės teisės aktų. Tiksliau, *Kammergericht Berlin* (Aukštesnysis apygardos teismas, Berlynas, Vokietija) klausia, ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje taip pat reglamentuojama bylų, susijusių su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimu, jurisdikcija. Tai reikštų, kad valstybės narės šiuo požiūriu negali nustatyti taisyklių, reglamentuojančių nacionalinę jurisdikciją kitokiu būdu, nei numatyta šiame reglamente.

3. Šis klausimas labai sudėtingas ir Teisingumo Teismo sprendimo, kuris bus priimtas šioje byloje, praktinė reikšmė yra platesnė nei byloje *Mahnkopf*⁴. Norėčiau priminti, kad dar nagrinėjama *Mahnkopf* byla yra susijusi su atskirais Vokietijos teisės aktais. O šioje byloje reikia išspręsti klausimą, kuris gali būti reikšmingas visoms valstybėms narėms, kuriose teisminėms institucijoms suteikiama galimybė išduoti nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus⁵.

1 Originalo kalba: lenkų.

2 OL L 201, 2012, p. 107.

3 Dėl pirmojo prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas jau yra priėmęs 2017 m. spalio 12 d. Sprendimą *Kubicka* (C-218/16, EU:C:2017:755, 53 ir 54 punktai). Antrasis prašymas priimti prejudicinį sprendimą vis dar nagrinėjamas Teisingumo Teisme. 2017 m. gruodžio 13 d. pateikiau išvadą šioje byloje. Žr. mano išvadą byloje *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2017:965, 90 punktas).

4 Žr. 3 išnašą.

5 Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad 2017 m. lapkričio 24 d. Teisingumo Teismas gavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuriame Lenkijos teismas prašo išaiškinti abejones, susijusias su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimu neteisminėse institucijose, šiuo atveju notarų biuruose. Kalbu apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *WB* (C-658/17).

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

4. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte ir jo 2 dalyje nustatyta:

„g) teismo sprendimas – valstybės narės teismo priimtas sprendimas paveldėjimo byloje, neatsižvelgiant į tai, kaip tas sprendimas gali būti įvardijamas, įskaitant teismo pareigūno sprendimą dėl teismo proceso išlaidų nustatymo; <...>

2. Šiame reglamente terminas „teismas“ reiškia bet kokią teisminę instituciją ir visas kitas institucijas bei teisės specialistus, turinčius kompetenciją paveldėjimo klausimais, kurie vykdo teismines funkcijas arba vykdo veiklą vadovaudamiesi teisminės institucijos suteiktais įgaliojimais, arba vykdo veiklą prižiūrimi teisminės institucijos su sąlyga, kad tokios kitos institucijos ir teisės specialistai užtikrina nešališkumo garantijas ir visų šalių teisę būti išklaustytiems, ir su sąlyga, kad jų sprendimai pagal valstybės narės, kurioje jie vykdo veiklą, teisę:

- a) gali būti apskųsti teisminei institucijai arba jos peržiūrėti ir
- b) turi panašią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas dėl to paties klausimo. <...>“

5. Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje „Bendroji jurisdikcija“, kuris yra šio reglamento II skyriuje „Jurisdikcija“, nustatyta:

„Jurisdikciją priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo [dėl visų su paveldėjimu susijusių klausimų] turi tos valstybės narės, kurioje mirties dieną buvo palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta, teismai.“

6. 62 straipsnyje „Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimas“ nustatyta:

„1. Šiuo reglamentu sukuriama Europos paveldėjimo pažymėjimas (toliau – pažymėjimas), kuris išduodamas naudoti kitoje valstybėje narėje ir sukelia 69 straipsnyje išvardytas pasekmes.

2. Pažymėjimo naudojimas yra neprivalomas.

3. Pažymėjimu nepakeičiami valstybėse narėse panašiais tikslais naudojami vidaus dokumentai. Vis dėlto pažymėjimas, išduotas naudoti kitoje valstybėje narėje, taip pat sukelia 69 straipsnyje išvardytas pasekmes valstybėje narėje, kurios institucijos jį išdavė pagal šį skyrių.“

B. Vokietijos teisė

7. 2008 m. gruodžio 17 d. *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* (Įstatymas dėl teismo proceso šeimos bylose ir ypatingosios teisenos klausimų; toliau – *FamFG*) redakcijos, taikytinos nuo 2009 m. rugsėjo 1 d., 105 straipsnyje nustatyta:

„Kituose procesuose pagal šį įstatymą jurisdikciją turi Vokietijos teismai, jei Vokietijos teismas turi teritorinę jurisdikciją.“

8. Teritorinė jurisdikcija paveldėjimo bylose pagal Vokietijos teisę nustatoma pagal *FamFG* 343 straipsnį. Jame pagal 2015 m. birželio 29 d. *Gesetz zum Internationalen Erbrecht und zur Änderung von Vorschriften zum Erbschein sowie zur Änderung sonstiger Vorschriften* (Įstatymas dėl tarptautinės paveldėjimo teisės ir dėl paveldėjimo teisės liudijimo ir kitų teisės aktų pakeitimo nuostatų), kuris įsigaliojo 2015 m. rugpjūčio 17 d., nustatyta:

„1. Teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio apylinkėje buvo paskutinė įprastinė palikėjo gyvenamoji vieta jo mirties momentu.

2. Jei paskutinė įprastinė palikėjo gyvenamoji vieta jo mirties momentu buvo ne Vokietijoje, jurisdikciją turi tas teismas, kurio apylinkėje buvo paskutinė įprastinė palikėjo gyvenamoji vieta Vokietijoje.

3. Jeigu pagal 1 ir 2 dalis jurisdikcijos nėra, jurisdikciją turi *Amtsgericht Schöneberg* (Šionebergo apylinkės teismas), kurio buveinė yra Berlyne, jei palikėjas yra Vokietijos pilietis arba paveldimas turtas yra Vokietijoje. <...>“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

9. Prancūzijos pilietis Adrien Théodore Oberle, kurio paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta buvo Prancūzijoje, mirė 2015 m. vasario 28 d. A. T. Oberle paliko du sūnus, iš jų vienas – Vincent Pierre Oberle, apeliantas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamoje pagrindinėje byloje. Palikimas yra Prancūzijoje ir Vokietijoje.

10. Prancūzijos teismas išdavė nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą, kuriame nurodoma, kad V. P. Oberle ir jo brolis yra paveldėtojai, paveldintys po pusę palikimo.

11. V. P. Oberle kreipėsi į *Amtsgericht Schöneberg* (Šionebergo apylinkės teismas, Berlynas, Vokietija), kaip į A. T. Oberle turto paveldėjimo byloje kompetentingą teismą pagal *FamFG* 105 straipsnį ir 343 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį, su prašymu išduoti nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą, taikytiną tik Vokietijoje esančiam paveldimam turtui. Šiame pažymėjime turėjo būti nurodyta, kad pagal Prancūzijos teisę šį turtą paveldi V. P. Oberle ir jo brolis.

12. Tačiau *Amtsgericht Schöneberg* (Šionebergo apylinkės teismas) nustatė, kad neturi teisės išduoti nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo pagal Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį ir šio reglamento 15 straipsnį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Vokietijos teisės aktai negali būti taikomi siekiant nustatyti tarptautinę bylos dėl V. P. Oberle prašymo nagrinėjimo jurisdikciją. Už nacionalinės teisės aktus yra viršesnės Reglamento Nr. 650/2012 nuostatos. Tai reiškia, kad jurisdikciją spręsti visus su paveldėjimu susijusius klausimus, įskaitant V. P. Oberle prašymą, turi Prancūzijos teismai, kaip valstybės narės, kurioje palikėjas turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą mirties momentu, teismai, o ne Vokietijos teismai.

13. V. P. Oberle apskundė *Amtsgericht Schöneberg* (Šionebergo apylinkės teismas) sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

IV. Prejudicinis klausimas ir procesas Teisingumo Teisme

14. Tokiomis aplinkybėmis *Kammergericht Berlin* (Aukštesnysis apygardos teismas, Berlynas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnis aiškintinas taip, kad juo taip pat nustatoma išimtinė tarptautinė jurisdikcija atitinkamose valstybėse narėse išduodant nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus (žr. Reglamento (ES) Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalį), kurių nepakeičia Europos paveldėjimo pažymėjimas, todėl kitokios nacionalinių įstatymų leidėjo nuostatos dėl tarptautinės jurisdikcijos išduodant nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus, pavyzdžiui, Vokietijos *FamFG* 105 straipsnis, negalios dėl aukštesnę teisinę galią turinčios Sąjungos teisės pažeidimo?“

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2017 m. sausio 18 d.

16. Rašytines pastabas pateikė Vokietijos, Lenkijos, Portugalijos vyriausybės ir Europos Komisija. Vokietijos, Prancūzijos, Lenkijos vyriausybės ir Komisija dalyvavo teismo posėdyje, kuris įvyko 2017 m. lapkričio 23 d.

V. Analizė

A. Įvadinės pastabos

17. Prejudicinis klausimas suformuluotas taip, kad galima manyti, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje nustatoma „išimtinė jurisdikcija“ dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo procedūrų.

18. Tačiau reikia priminti, kad sąvoka „išimtinė jurisdikcija“ turi konkrečią reikšmę pagal tarptautinio civilinio proceso nuostatas.

19. Atsižvelgdamas į Briuselio sistemos standartus, Teisingumo Teismas patikslino, kad išimtinės jurisdikcijos nustatymo taisyklės yra bendrosios jurisdikcijos taisyklės išimtis⁶ ir ypatingu būdu įpareigoja tiek ginčo šalis, tiek teismą⁷. Šalys negali, pavyzdžiui, iš esmės atmesti šių nuostatų taikymo sudarydamos sutartį arba spręsdamos ginčą.

20. Vis dėlto manau, kad atsakant į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nesvarbu, ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje nustatoma „išimtinė jurisdikcija“, kaip nurodyta pirmiau. Valstybės narės negali pakeisti Sąjungos teisės jurisdikcijos taisyklių nacionalinėmis nuostatomis, jei tose taisyklėse nenurodoma kitaip, taip pat tais atvejais, kai šios taisyklės susijusios su neišimtinė jurisdikcija.

21. Todėl prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje reglamentuojama bylų, susijusių su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo procesu, nagrinėjimo jurisdikcija.

22. Siekiant atsakyti į šį klausimą, visų pirma reikia įvertinti, ar nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai ir su jais susijusios bylos patenka į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį.

6 Žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimą *BVG* (C-144/10, EU:C:2011:300, 30 punktas).

7 Žr. 2006 m. liepos 13 d. Sprendimą *GAT* (C-4/03, EU:C:2006:457, 24 punktas).

B. Ar nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai patenka į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį?

1. Nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai valstybių narių teisės aktuose

23. Lyginamųjų tyrimų rezultatai rodo, kad kai kuriose valstybėse narėse naudojami nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai labai skiriasi.

24. Pagal tai, kokia institucija dalyvauja išduodant nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą, galima išskirti tris tokių pažymėjimų kategorijas: teismo išduotus pažymėjimus, notarų išduotus pažymėjimus ir privačius pareiškimus⁸. Tačiau šis kriterijus gali būti nepatikimas siekiant apibūdinti nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus, nes dėl šių kategorijų įvairiose valstybėse narėse laikomasi labai skirtingo požiūrio. Šie skirtumai susiję su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų pobūdžiu, taikymo sritimi ir sprendimų, kurie yra į pažymėjimą įtrauktos informacijos pagrindas, priėmimo metodu, taip pat šių pažymėjimų poveikiu⁹.

25. Bet kuriuo atveju paprasčiausiai galima daryti prielaidą, kad nacionaliniuose paveldėjimo pažymėjimuose nurodoma informacija apie paveldėjimą iš konkretaus asmens, įskaitant informaciją apie asmenis, turinčius konkrečių teisių, atsirandančių dėl palikėjo mirties. Šie pažymėjimai paprastai leidžia įrodyti šias aplinkybes valdžios institucijoms ir trečiosioms šalims¹⁰.

2. Nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012

26. Reglamente Nr. 650/2012 terminas „nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas“ nevertojamas. Tačiau šiame reglamente vartojama formuluotė „valstybėse narėse panašiais tikslais[, kuriems naudojamas Europos paveldėjimo pažymėjimas,] naudojami vidaus dokumentai“, kurie pagal Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalį ir jo 67 konstatuojamosios dalies pirmą sakinį Europos paveldėjimo pažymėjimu „nepakeičiami“.

27. Pagal Reglamento Nr. 650/2012 67 konstatuojamosios dalies antrame sakinyje pateiktus paaškinimus Europos paveldėjimo pažymėjimas naudojamas siekiant įrodyti, be kita ko, paveldėtojų statusą, jų teises ir įgaliojimus kitose valstybėse narėse nei valstybė narė, kurioje buvo išduotas pažymėjimas. Tokioms reikmėms skirti vidaus dokumentai yra nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai¹¹.

28. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat aiškina pagrindinėje byloje nagrinėjamą nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą kaip „vidaus dokumentą“, nurodytą Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalyje. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktas klausimas yra susijęs su „nacionaliniais paveldėjimo pažymėjimais, kurių Europos paveldėjimo pažymėjimas nepakeičia“. Klausime daroma aiški nuoroda į Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalį.

8 J. Basedow, A. Dutta, C. Bauer ir kt. „Planck Institute for Comparative and International Private Law, Comments on the European Commission’s Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession“, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 74 t., 2010, Nr. 266.

9 B. Laukemann „The European Certificate of Succession: Portrait of a New Instrument in European Private International Law“, B. Hess, M. Bergström, E. Storskrubb (editors), *ES Civil Justice: Current Issues and Future Outlook*, Oxford, Hart Publishing, 2016, p. 164.

10 Žr. Deutsches Notarinstitut (*en coopération avec* H. Dörner ir P. Lagarde) „Étude de droit comparé sur les règles de conflits de juridictions et de conflits de lois relatives aux testaments et successions dans les Etats membres de l’Union Européenne. Rapport Final: Synthèse et Conclusions“, http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm, p. 76–86; P. Wautelet komentarą publikacijoje A. Bonomi, P. Wautelet *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) n°650/2012, du 4 juillet 2012, 2e éd.*, Bruxelles, Bruylant, 2016, p. 772–775.

11 Žr. šios išvados 25 punktą.

3. Nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai ir Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritis

29. Tolesnių svarstymų atskaitos taškas yra išaiškinimas, ar nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai apskritai patenka į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį.

a) Šalių argumentai

30. Aiškiai savo poziciją šiuo klausimu nurodė tik Lenkijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose ir Komisija per teismo posėdį. Ši vyriausybė ir Komisija mano, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai ir jų išdavimo procesas patenka į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį.

31. Vokietijos vyriausybė taip pat netiesiogiai atsako į šį klausimą. Šios vyriausybės nuomone, Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad nacionalinės taisyklės, reglamentuojančios tokių pažymėjimų išdavimą, taikomos kartu su Reglamento Nr. 650/2012 nuostatomis. Portugalijos vyriausybė laikosi panašios pozicijos.

b) Reglamento Nr. 650/2012 1 straipsnis kaip nuostata, kurioje apibrėžta šio reglamento taikymo sritis

32. Reglamente Nr. 650/2012 pateikiamos materialinės teisės normos (kolizinės normos) ir tarptautinės civilinio proceso normos (jurisdikciją reglamentuojančios normos). Reglamento Nr. 650/2012 *ratione materiae* taikymo sritis, kaip apibrėžta jo 1 straipsnyje, abiejose teisės aktų srityse iš esmės yra vienoda¹².

33. Reglamentas taikomas palikėjų turto paveldėjimui (šio reglamento 1 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny). Klausimai, neįtraukti į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį, išvardyti šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje. Tačiau jie yra dalykinio pobūdžio ir iš esmės nesusiję su teisinėmis priemonėmis ir procedūromis, susijusiomis su paveldėjimo klausimais.

34. Konkreti išimtis nustatyta 1 straipsnio 2 dalies 1 punkte, pagal kurią Reglamentas Nr. 650/2012 netaikomas registre įregistruotoms teisėms į nekilnojamąjį ar kilnojamąjį turtą, įskaitant tokių teisių įregistravimui keliamus teisinius reikalavimus ir tokių teisių įtraukimo ar neįtraukimo į registrą padarinius¹³. Reglamento Nr. 650/2012 1 straipsnio 2 dalyje nėra nuostatų, kurios leistų manyti, kad kitos teisinės priemonės ir procedūros, kurios yra aiškiai susijusios su palikėjų turto paveldėjimu, nepatenka į šio reglamento taikymo sritį.

c) Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalies svarba apibrėžiant šio reglamento taikymo sritį

35. Kyla klausimas, ar šio reglamento 62 straipsnio 3 dalies pirmu sakiniu, kuriame nurodyta, kad Europos paveldėjimo pažymėjimas „nepakeičia“ valstybėse narėse panašiais tikslais naudojamų vidaus dokumentų, nenustatomas nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų neįtraukimas į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį.

¹² Žr. mano išvadą byloje *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2017:965, 90 punktas).

¹³ Šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 12 d. Sprendimą *Kubicka* (C-218/16, EU:C:2017:755, 53, 54 punktai).

36. Teisės doktrinoje išreiškiama nuomonė, kad Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje apibrėžiamas Europos paveldėjimo pažymėjimo ir nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų santykis. Juo nesiekama, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai nepatektų į Reglamento Nr. 650/2012 jurisdikcijos taisyklių taikymo sritį¹⁴.

37. Sutinku su šia nuomone. Reikia pažymėti, kad iš Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 2 dalies matyti, kad Europos paveldėjimo pažymėjimo naudojimas nėra privalomas. Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 650/2012 69 konstatuojamosios dalies antrą sakinį asmenys, turintys teisę pateikti paraišką gauti Europos paveldėjimo pažymėjimą, to daryti neprivalo. Šie asmenys gali naudotis „kitais dokumentais, numatytais <...> reglamente (teismo sprendimais, autentiškais dokumentais ir teisminiais susitarimais)“. Taigi kalbama apie šių dokumentų naudojimą tiems patiems tikslams, kuriems gali būti naudojamas Europos paveldėjimo pažymėjimas. Šie dokumentai taip pat apima nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus. Jie turėtų būti naudojami panašiais tikslais kaip Europos paveldėjimo pažymėjimas¹⁵. Tai reiškia, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai pagal Reglamento Nr. 650/2012 69 konstatuojamoje dalyje pateiktą formuluotę taip pat yra „prieinami“ pagal šį reglamentą.

38. Iš Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalies aiškinimo, grindžiamo prielaida, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai yra skirti tam tikros valstybės narės vidaus reikmėms, negalima daryti kitokių išvadų. Tai galėtų reikšti, kad Europos paveldėjimo pažymėjimas „nepakeičia“ nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų, nes jis išduodamas naudoti kitose valstybėse narėse nei valstybė, kurios institucijos yra kompetentingos išduoti tokį pažymėjimą (Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 1 dalis).

39. Nenorėčiau šioje stadijoje nuspręsti dėl galimybės pritarti skirtumui dėl paveldėjimo pažymėjimų paskirties, nes turiu dėl to abejonių. Vis dėlto iki šiol nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai galėjo būti naudojami ir kitose valstybėse narėse. Nėra pagrindo manyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė pakeisti šį *status quo*. Pagal į Reglamento Nr. 650/2012 69 konstatuojamosios dalies antrą sakinį suinteresuotosios šalys gali naudoti kitus dokumentus tais pačiais tikslais, kuriems naudojamas Europos paveldėjimo pažymėjimas.

d) Tarpinė išvada

40. Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritis buvo apibrėžta taip, kad kolizinių normų ir jurisdikcijos taisyklių kontekste ji siejama su visais palikėjo turto paveldėjimo klausimais, nebent reglamente būtų numatytos išimties konkrečiais klausimais. Reglamente Nr. 650/2012 nerandu tokių išimčių, kurios būtų taikomos nacionaliniams paveldėjimo pažymėjimams ir susijusioms su jais byloms.

41. Todėl manau, kad tokie teisiniai dokumentai kaip nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai ir su jais susijusios bylos patenka į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį. Tačiau tai dar neišsprendžia klausimo, ar nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra „teismo sprendimas“, ar „autentiškas dokumentas“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.

¹⁴ Šiuo klausimu žr. M. Margoński „Wyłączny charakter jurysdykcji wynikającej z art. 4 unijnego rozporządzenia spadkowego (analiza na kanwie pytania prejudycjalnego w sprawie C-20/17, Oberle)“, *Polski Proces Cywilny*, 2017, Nr. 3, p. 447. Aiškinant šią nuostatą teisės doktrinoje aptariamai keli galimi Europos paveldėjimo pažymėjimo ir nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų tarpusavio santykių formavimo būdai. Žr. A. Fötschl „The Relationship of the European Certificate of Succession to National Certificates“, A. Bonomi, Ch. Schmid (éditeurs), *Successions internationales. Réflexions autour du futur règlement européen et de son impact pour la Suisse. Actes de la 22e Journée de droit international privé du 19 mars 2010 à Lausanne*, Genève, 2010, p. 101; D. Stamatiadis komentarą publikacijoje H. Pamboukis (editor), *ES Succession Regulation No. 650/2012. A Commentary*, Oxford, C. H. Beck, Hart Publishing, 2017, p. 591.

¹⁵ Žr. šios išvados 27 punktą.

C. Ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje taip pat reglamentuojama bylų, susijusių su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimu, jurisdikcija?

42. Pagrindinėje prejudicinio klausimo nagrinėjimo dalyje reikia įvertinti, ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje nustatyta bylų, susijusių su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, išdavimo procesu, jurisdikcija.

43. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo klausimu nurodo, kad Reglamente Nr. 650/2012 nėra aiškių nuostatų, tiesiogiai reglamentuojančių nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo jurisdikciją. Jei Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnis būtų taikomas nacionaliniams paveldėjimo pažymėjimams, nebūtų reikalinga šio reglamento 64 straipsnio 1 dalis, susijusi su Europos paveldėjimo pažymėjimu.

44. Net darant prielaidą, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje apibrėžiama bylų, susijusių su nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo išdavimu, jurisdikcija, ši nuostata, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, negali būti taikoma pagrindinėje byloje. Taip būtų tuo atveju, jei nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, būtų laikomas „teismo sprendimu“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šiuo atveju taip nėra. Nors tokio pažymėjimo išdavimas vykdomas priimant teismo sprendimą, tokiam pažymėjime nurodomos tik faktinės aplinkybės. Jame nepateikiama jokios teisiškai įpareigojančios informacijos.

1. Šalių argumentai

45. Vokietijos, Prancūzijos ir Portugalijos vyriausybės laikosi nuomonės, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje nenustatoma tarptautinė bylų dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo proceso jurisdikcija, o Lenkijos vyriausybė ir Komisija laikosi priešingos pozicijos.

46. Vokietijos vyriausybė mano, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje nustatoma bylų, kuriose priimami „teismo sprendimai“, nagrinėjimo jurisdikcija, o nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai, dėl kurių pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra kitokio pobūdžio. Vokietijos vyriausybės nuomone, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų nelaiko „teismo sprendimais“, nes Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalyje šie pažymėjimai apibrėžiami kaip „vidaus dokumentai“. Atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012, teismo išduotas nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas nepakeičia tokio pažymėjimo kvalifikacijos. Jis vis tiek negali būti laikomas „teismo sprendimu“.

47. Panašios pozicijos laikosi ir Prancūzijos vyriausybė, taip pat pritarianti nuomonei, kad toks nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas, kuris yra išduodamas teismui vykdamas teisminę funkciją, gali būti laikomas „teismo sprendimu“. Tačiau veiksmai, susiję su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimu, nėra tokio pobūdžio, jeigu jie apima tik konkrečios situacijos nustatymą be jos įvertinimo ir be galimybės imtis veiksmų *ex officio*.

48. Portugalijos vyriausybė savo ruožtu pažymi, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kaip ir Europos paveldėjimo pažymėjimas, turėtų būti laikomi hibridinio pobūdžio priemone. Tai reiškia, kad pagrindinėje byloje negali būti taikomas Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnis.

49. Savo ruožtu Komisija mano, kad valstybės narės gali savarankiškai nuspręsti, kam patikėti nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimą. Tačiau jei ši užduotis patikėta teismams, valstybė narė turi pripažinti tokio pasirinkimo padarinius. Teismo išduotas nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas, kaip nurodo ir Lenkijos vyriausybė, laikomas „teismo sprendimu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, neatsižvelgiant į nacionalinėje teisėje įtvirtintą poziciją.

50. Savo pastabose šalys iš esmės remiasi dvipusiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo argumentavimu, kuris iš esmės yra teisės doktrinoje šiuo klausimu pateiktų pozicijų sintezė. Kai kurie autoriai teigia, kad byloms dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo Reglamento Nr. 650/2012 jurisdikcijos taisyklės netaikomos¹⁶, o kiti mano, kad reglamente, išskyrus jo 19 straipsnyje nurodytas laikinąsias priemones, reglamentuojama nacionalinė visų paveldėjimo klausimų nagrinėjimo jurisdikcija, todėl jis pakeičia visus nacionalinės teisės aktus, susijusius su šiais klausimais¹⁷.

2. Įvadinė pastaba

51. Mano manymu, yra du argumentavimo variantai, kurie gali padėti pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

52. Pirmasis argumentavimo variantas yra įvertinti nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje. Svarbu nuspręsti, ar jis turėtų būti laikomas „teismo sprendimu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, ar „autentišku dokumentu“, kaip apibrėžta šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punkte. Šio pažymėjimo kvalifikavimas kaip „autentiško dokumento“ galėtų lemti išvadą, kad valstybės narės teisminės institucijos iš esmės nėra saistomos jurisdikcijos taisyklių, nes reglamente nenurodyta, kurios institucijos gali išduoti tokius dokumentus.

53. Antrasis argumentavimo variantas savo ruožtu yra Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnio išaiškinimas, siekiant nustatyti, ar šia nuostata apibrėžiama visų bylų dėl paveldėjimo klausimų, dėl kurių kreipiamasi į valstybių narių teismines institucijas, jurisdikcija.

54. Manau, Lenkijos vyriausybės ir Komisijos pateikti argumentai netiesiogiai rodo tokią galimybę. Tai reikštų, kad nacionalinio pažymėjimo, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kvalifikavimas nėra reikšmingas atsakant į prejudicinį klausimą.

55. Šioje išvadoje pasiremsiu antruoju argumentavimo variantu. Tolesnės analizės išeities taškas yra nustatymas, ar Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje reglamentuojama valstybių narių teisminėse institucijose nagrinėjamų paveldėjimo bylų jurisdikcija.

16 Ch. Dorsel „Remarques sur le certificat successoral européen“, *Europe for Notaries. Notaries For Europe, Training 2015–2017*, p. 90–91, <http://www.notaries-of-europe.eu/index.php?pageID=15081>.

17 K. Weitz „Jurysdykcia krajowa w sprawach spadkowych w świetle rozporządzenia spadkowego“, M. Pazdan (red.), *Nowe europejskie prawo spadkowe*, Warszawa, Wolters Kluwer, 2015, p. 42. Atrodo, kad kai kurie autoriai šioje srityje didesnę svarbą teikia nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo kvalifikavimo klausimui ir mano, kad jis laikytinas teismo sprendimu, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012 – žr. P. Wautelet: A. Bonomi, P. Wautelet, *op.cit.* (žr. 10 išnašą), p. 184. 2016 m. lapkričio 16 d. *Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg* (Hamburgo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) sprendime (2 W 85/16, *Praxis der Freiwilligen Gerichtsbarkeit 2017*, Heft 3, p. 129) buvo išreikšta nuomonė, kad pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą „teismo sprendimas“ reiškia visus valstybės narės teismo priimtus sprendimus paveldėjimo byloje, nepriklausomai nuo tokio sprendimo pavadinimo, „taigi ir paveldėjimo pažymėjimą“ (23 punktas). Atsižvelgiant į tai, buvo nuspręsta, kad Vokietijos teismas neturėjo jurisdikcijos nagrinėti bylos dėl nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo, susijusio su palikėju, kurio paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta buvo Ispanijoje, išdavimo. Pagal Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį jurisdikciją spręsti visus su paveldėjimu susijusius klausimus turi valstybės narės, kurioje mirties dieną buvo palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta, teismai (22 punktas).

56. Tik jei į šį klausimą bus atsakyta neigiamai, reikės nustatyti, ar nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra „teismo sprendimas“, ar „autentiškas dokumentas“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.

3. *Lingvistinis aiškinimas*

57. Norint Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnio normos taikymo sritį išsiaiškinti lingvistiniu požiūriu, kad galima būtų nustatyti, ar ji taip pat apima bylas, susijusias su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, išdavimu, būtina išsiaiškinti sąvokas „teismas“ ir „priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo [dėl visų paveldėjimo klausimų]“ šio reglamento kontekste.

a) *Sąvoka „teismas“ atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012*

58. Sąvoka „teismas“, kaip ją reikia suprasti Reglamente Nr. 650/2012, apibrėžiama šio reglamento 3 straipsnio 2 dalyje. Ji apima „visas teismines institucijas“, taip pat visas kitas institucijas ir teisės specialistus, kompetentingus paveldėjimo klausimais, su sąlyga, kad tenkinami kiti toje nuostatoje nurodyti reikalavimai.

59. Pagal Reglamento Nr. 650/2012 20 konstatuojamosios dalies antrame sakinyje pateiktas gaires sąvoka „teismas“ turėtų būti aiškinama plačiai, kad apimtų ir „teismines funkcijas vykdan[čius] teism[us] tiesiogine šio žodžio prasme“, ir kitus subjektus, kurie tam tikrais atvejais vykdo teismines funkcijas.

60. Tai reikštų, kad valdžios institucija, kuri formaliai yra valstybės narės teisminės sistemos dalis, bet nevykdo teisminių funkcijų konkrečiame procese, iš tikrųjų negali būti laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012.

61. Vis dėlto Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies formuluotė taip pat gali prieštarauti siauram sąvokos „teismas“ aiškinimui, kiek tai susiję su „teisminėmis institucijomis“. Šioje nuostatoje nurodoma, kad sąvoka „teismas“ apima „bet kokią teisminę instituciją“.

62. Be to, iš Reglamento Nr. 650/2012 20 konstatuojamosios dalies antrame sakinyje pateiktų gairių (sąvoka „teismas“ apima „teismines funkcijas vykdan[čius] teism[us] tiesiogine šio žodžio prasme“) negalima daryti pernelyg plačių išvadų. Iš teiginio, jog sąvoka „teismas“ turėtų būti aiškinama taip, kad nekiltų abejonių, jog ši sąvoka apima ne tik teismą, vykdančią teismines funkcijas, negalima daryti vienareikšmės išvados, kad ši sąvoka neapima „teismo tiesiogine šio žodžio prasme“, kuris nevykdo tokių funkcijų tam tikroje byloje.

63. Tokios išvados negalima daryti ir pagal kitas Reglamento Nr. 650/2012 konstatuojamąsias dalis, būtent 20 konstatuojamosios dalies trečią ir ketvirtą sakinius, taip pat 21, 22 ir 36 konstatuojamąsias dalis, kuriose patikslinama, kad „neteisminėms institucijoms“, kurios nevykdo teisminių funkcijų, šio reglamento jurisdikcijos normos netaikytinos. Šios konstatuojamosios dalys taikomos „neteisminėms institucijoms“.

64. Todėl manau, jog remiantis lingvistine sąvokos „teismas“, pateiktos Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte, analize negalima daryti išvados, kad šio reglamento 4 straipsnyje apibrėžiama jurisdikcija taikoma tik tuo atveju, kai teisminė institucija vykdo teismines funkcijas.

b) Formuluo­te „priimti sprendimà dël viso palikimo paveldëjimo [dël visų paveldëjimo klausimų]“

65. Vokietijos ir Lenkijos vyriausybës ir Komisija savo pastabose nurodo tam tikrà Reglamento Nr. 650/2012 versijos vokiečių kalba 4 straipsnio, kuriame nurodyta, kad valstybës narës teismai turi jurisdikcijà „sprësti paveldëjimo klausimus“ („für Entscheidungen in Erbsachen“), savitumà. Reglamento formuluo­te vokiečių kalba gali bûti laikoma nuoroda, kad šioje nuostatoje apibrëžiama tik tokių bylų, kuriose valstybių narių teismai priima „teismo sprendimus“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktà, nagrinëjimo jurisdikcija.

66. Vis dëlto kitose Reglamento Nr. 650/2012 kalbinëse versijose 4 straipsnyje sąvoka „teismo sprendimas“ ne­vartojama, o kalbama apie „sprendimų priëmimą“¹⁸ bylose, susijusiose su paveldëjimo klausimais. Todël reglamento versija vokiečių kalba neturi šiuo klausimu lemiamos reikšmës.

67. Be to, Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnio plataus pažodinio aiškinimo pasirinkimà galëtų nulemti tai, kad jame apibrëžiama jurisdikcija priimti sprendimà „dël viso palikimo paveldëjimo [dël visų su paveldëjimu susijusių klausimų]“.

68. Kita vertus, gali bûti gana sunku nustatyti, kokia reikšmë turëtų bûti priskirta sąvokai „sprendimų priëmimas“ valstybių narių teismų jurisdikcijà nustatančių normų kontekste. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte pateikiama tik sąvokos „teismo sprendimas“ apibrëžtis. Nëra akivaizdu, ar nuostatose, kuriose daroma nuoroda į teismo „sprendimų priëmimą“, sąvokos „teismo sprendimas“ veiksmàžodinë forma faktiškai vartojama ta prasme, kokia jai yra suteikiama pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktà.

69. Šie sunkumai pasirodys dar didesni, jei pradësime nagrinëti apibrëžtį, pateiktà Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte. Pagrindinių aiškinimo sunkumų kyla dël to, kad daugelyje Reglamento Nr. 650/2012 kalbinių versijų sąvokai „teismo sprendimas“ šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punkte apibrëžti vartojama ta pati sąvoka „teismo sprendimas“ (*idem per idem*)¹⁹.

70. Teigdami, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį reikia aiškinti atsižvelgiant į sąvokos „teismo sprendimas“ apibrëžtį Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte – t. y. kad „teismo sprendimas“ yra teisminių funkcijų vykdymas, prašymà priimti prejudicinį sprendimà pateikës teismas ir Vokietijos ir Prancūzijos vyriausybës iš esmës, atrodo, remiasi „teismo sprendimo“ samprata, kurià Teisingumo Teismas įtvirtino savo jurisprudencijoje, atsižvelgdamas į Briuselio sistemos standartus.

18 Pavyzdžiui, Reglamento Nr. 650/2012 versijose anglų („rule“) ir prancūzų („statuer“) kalbomis.

19 Kaip pavyzdį galima paminëti versiją vokiečių k. („Entscheidung“ jede von einem Gericht eines Mitgliedstaats in einer Erbsache erlassene Entscheidung <...>“), anglų k. („decision“ means any decision in a matter of succession <...>“) ar prancūzų k. („dëcision“, toute dëcision en matiëre de successions <...>“). Vis dëlto kai kuriose kalbinëse versijose apibrëžiama sąvoka ir jà apibrëžiantys žodžiai skiriasi. Pavyzdžiui, versijoje lenkų k. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte apibrëžiama sąvoka yra „orzeczenie“, o jà apibrëžiantis žodis yra „decyzja“ („orzeczenie“ oznacza każdà decyzjê w sprawach dotyczàcych dziedziczenia“). Reglamento Nr. 650/2012 versijose ispanų ir švedų k. 3 straipsnio 1 dalies g punkte taip pat vartojami skirtingi žodžiai sąvokai įvardyti ir jai apibrëžti.

c) Sąvoka „teismo sprendimas“ pagal Briuselio sistemos standartus

71. Atsižvelgdamas į Briuselio sistemos normas, kuriose, panašiai kaip Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte, teismo sprendimas apibrėžiamas kaip „bet kuris <...> valstybės narės teismo priimtas sprendimas“²⁰, Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad „teismo sprendimą“ turi priimti teisminė institucija, kuri priima sprendimus pagal savo jurisdikciją dėl ginčytinų klausimų tarp šalių²¹.

72. Kyla klausimas, ar šią apibrėžtį galima taikyti Reglamento Nr. 650/2012 atveju.

73. Nemanau, jog, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, gali būti reikalaujama, kad „teismo sprendimas“ pagal šią nuostatą būtų taikytinas šalių ginčijamiems klausimams. Remiantis reglamento 59 konstatuojamojoje dalyje pateiktomis gairėmis, galima daryti išvadą, kad iš esmės nesvarbu, ar „sprendimas“ buvo priimtas teisenos, ar ypatingosios teisenos bylose.

74. Kita vertus, reikalavimas „priimti sprendimus pagal savo jurisdikciją“ dažniausiai yra susijęs su tomis teisminės institucijos charakteristikomis, kurios suteikia šiai institucijai sprendimų priėmimo vaidmenį, o ne apriboja ją iki gana pasyvios funkcijos, pavyzdžiui, bylos šalių valios įtvirtinimo ar priėmimo²². Taigi teismo sprendimas nėra teisminis susitarimas, „nes jis iš esmės yra sutartinio pobūdžio, o jo turinys visų pirma priklauso nuo šalių valios“²³. Vis dėlto nėra aišku, kokios veiklos turėtų būti reikalaujama (ir ar apskritai reikalautina) iš institucijos, kad būtų galima pripažinti, jog ji priima „teismo sprendimą“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą.

75. Reikia priminti, kad, atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012, „teismo sprendimus“, kaip tai suprantama pagal jo 3 straipsnio 1 dalies g punktą, taip pat gali priimti neteisminės institucijos, kurios atitinka reikalavimus, apibrėžtus šio reglamento 3 straipsnio 2 dalyje. Reikia pripažinti, jog šiais reikalavimais siekiama užtikrinti, kad šių institucijų sprendimai „[turėtų] panašų poveikį ir galią kaip ir teisminės institucijos sprendimas dėl to paties klausimo“, kuriam taikomas Reglamentas Nr. 650/2012 (3 straipsnio 2 dalies b punktas). Tačiau tai nereiškia, kad „teismo sprendimui“ keliamų reikalavimų kartelė yra tokia pat aukšta kaip Briuselio sistemos standartų atveju, ypač atsižvelgiant į veiklą, susijusią su sprendimo priėmimu. Be to, tai nereiškia, kad „sprendimo priėmimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį, lemia „teismo sprendimo“ priėmimą pagal apibrėžtį, kurią Teisingumo Teismas pateikė atsižvelgdamas į Briuselio sistemą.

76. Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1215/2012 3 ir 6 konstatuojamąsias dalis, Briuselio sistemos standartų tikslas yra užtikrinti laisvą civilinėse ir komercinėse bylose priimtų teismo sprendimų judėjimą, o Reglamente Nr. 650/2012 nustatyti platesni tikslai. Visų pirma, atsižvelgiant į šio reglamento 7 konstatuojamąją dalį, tai yra sunkumų įgyvendinant paveldėjimo teises sprendžiant bylas, turinčias tarpvalstybinio pobūdžio pasekmes, pašalinimas. Todėl šiame reglamente nustatytų jurisdikcijos taisyklių aiškinimas neturėtų būti grindžiamas prielaida, jog jos normų tikslas yra tik

20 Žr. 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) 25 straipsnį, 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1) 32 straipsnį ir 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 2 straipsnio a punktą.

21 Žr. 1994 m. birželio 2 d. Sprendimą *Solo Kleinmotoren* (C-414/92, EU:C:1994:221, 17 punktas) ir 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Mærsk Olie & Gas* (C-39/02, EU:C:2004:615, 45 punktas).

22 Žr. generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *Gothaer Allgemeine Versicherung ir kt.* (C-456/11, EU:C:2012:554, 38 punktas). Teisės doktrinoje teiginiai, susiję su šiuo klausimu, yra panašaus pobūdžio. Žr. X. Kramer komentarą publikacijoje U. Magnus, P. Mankowski (Herausgebers) *Brussels I bis Regulation*, Köln, Verlag Otto Schmidt, 2016, p. 987. Šios pozicijos taip pat laikomasi dėl Reglamento Nr. 650/2012. Žr. P. Wautelet, *op.cit.* (žr. 10 išnašą), p. 68.

23 1994 m. birželio 2 d. Sprendimas *Solo Kleinmotoren* (C-414/92, EU:C:1994:221, 18 punktas).

nustatyti priimti sprendimus kompetentingas institucijas, kad būtų išvengta prieštaringų sprendimų. Tai gali reikšti, kad jurisdikcijos taisyklės turėtų būti taikomos ne tik toms byloms, kuriose teisminės institucijos priima „teismo sprendimus“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą.

77. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnio lingvistiniu aiškinimu grindžiamos išvados yra dviprasmiškos, todėl turėtų būti palygintos su šio reglamento sistema. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo ir Vokietijos ir Prancūzijos vyriausybių nuomone, remiantis 64 straipsniu galima daryti išvadą, kad šio reglamento 4 straipsnyje nenustatyta bylų, susijusių su nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimu, jurisdikcija.

4. Sisteminis aiškinimas

a) Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnis, atsižvelgiant į kitas šio reglamento II skyriaus nuostatas

78. Turėdamas omenyje dviprasmiškas išvadas, kurias lėmė lingvistinis aiškinimas, Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį aiškinsiu atsižvelgdamas į kitas šio reglamento nuostatas. Visų pirma atsižvelgsiu į jo II skyriuje išdėstytas nuostatas, nes, kaip ir šio reglamento 4 straipsnyje, jomis nustatoma jurisdikcija bylose dėl paveldėjimo. Taigi bandysiu nustatyti, ar šiame skyriuje pateiktos kitos nuostatos dėl jurisdikcijos apima bylų, kuriose nepriimamas „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, jurisdikciją.

79. Reikėtų atkreipti dėmesį į Reglamento Nr. 650/2012 13 straipsnį, kuriame reglamentuojama pareiškimų dėl paveldėjimo (pareiškimų dėl palikimo, testamentinės išskirtinės arba privalomosios palikimo dalies priėmimo ar atsisakymo arba pareiškimų dėl atsakomybės apribojimo su palikimu susijusių įsipareigojimų atžvilgiu) priėmimo jurisdikcija. Šiame straipsnyje nurodyta, kad „[be] teismo, kuris turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl paveldėjimo pagal <...> reglamentą“, jurisdikciją priimti tokius pareiškimus turi valstybės narės, kurioje yra teisę pateikti tokį pareiškimą turinčio asmens įprastinė gyvenamoji vieta, teismai.

80. Formuluoję „be teismo, kuris turi jurisdikciją *priimti sprendimą* dėl paveldėjimo pagal šį reglamentą“ gali reikšti, kad jurisdikcijos taisyklėmis, nustatytomis Reglamento Nr. 650/2012 II skyriuje, įskaitant 4 straipsnį, taip pat reglamentuojama pareiškimų dėl paveldėjimo priėmimo jurisdikcija, nors tai netaikytina byloms, kuriose priimamas „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktą. Tai reikštų, kad, atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012, *sprendimų priėmimas* reiškia ne tik „teismo sprendimų“ priėmimą, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktą.

81. Ši aiškinimą pagrindžia nuoroda į Reglamento Nr. 650/2012 32 konstatuojamąją dalį, iš kurios galima daryti išvadą, kad 13 straipsnis buvo įtvirtintas siekiant „palengvinti gyvenimą paveldėtojams ir įpėdiniams“, o ne nustatyti bylų, kurioms netaikomos kitos reglamento jurisdikcijos taisyklės, jurisdikciją.

82. Analogiškas išvadas galima daryti iš Reglamento Nr. 650/2012 13 straipsnio, kurio formuluojęje vartojamas žodis „be“, analizės. II skyrius prasideda nuostata, kuria apibrėžiama bendroji jurisdikcija „priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo [dėl visų su paveldėjimu susijusių klausimų]“ (4 straipsnis). Vėlesnėmis šio skyriaus nuostatomis suteikiama jurisdikcija išlaikant tą pačią taikymo sritį, būtent „priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo [dėl visų su paveldėjimu susijusių klausimų]“, kitų valstybių narių teismams, jei įvykdytos tose nuostatose nurodytos sąlygos (5, 7, 9, 10 ir 11 straipsniai).

83. Todėl reglamento 13 straipsnis pateikiamas pakopinio teismų, kurie turi jurisdikciją spręsti visus klausimus, susijusius su konkretaus asmens turto paveldėjimu, sąrašo pabaigoje. Tiek, kiek „priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo [dėl visų su paveldėjimu susijusių klausimų]“ reiškia paveldėjimo pareiškimų priėmimą, „be“ šių teismų, taip pat turi jurisdikciją valstybės narės, kurioje yra teisę pateikti tokį pareiškimą turinčio asmens įprastinė gyvenamoji vieta, teismai.

84. Taip pat negalima atmesti galimybės valstybei narei nustatyti konkrečią taikinimo procedūrą teismuose „tiesiogine šio žodžio prasme“²⁴, kuri gali būti užbaigta tik teisiniu susitarimu, priešingu atveju paveldėjimo klausimai lieka neišspręsti. Nesu įsitikinęs, kad Reglamente Nr. 650/2012 nustatytos jurisdikcijos taisyklės neturėtų būti taikomos tokiems procesams. Reikia pripažinti, kad Reglamento Nr. 650/2012 36 konstatuojamojoje dalyje minima galimybė suinteresuotosioms šalims paveldėjimo klausimus spręsti pradedant arbitražo procedūrą institucijose, kurioms netaikomos jurisdikcijos taisyklės. Vis dėlto tai taikoma procedūroms „neteisminėse institucijose, pavyzdžiui, notarų biuruose“, o ne teisminėse institucijose. Bet kuriuo atveju tokioje neteisminėje institucijoje pasiektas susitarimas turėtų būti patvirtintas teismo, o nagrinėjamoje procedūroje susitarimas turėtų būti pasiektas teisminėje institucijoje.

85. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, manau, kad, atsižvelgiant į sisteminiį Reglamento Nr. 650/2012 nuostatų aiškinimą, galima teigti, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnis nustato valstybių narių teisminių institucijų nagrinėjamų bylų jurisdikciją, jei šios bylos yra susijusios su klausimais, kurie gali būti priskirti prie „viso palikimo paveldėjimo [visų paveldėjimo klausimų]“.

b) Ryšys tarp Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnio ir šio reglamento 4 straipsnio

86. Vokietijos ir Portugalijos vyriausybės tvirtina, jog pagal Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnį galima daryti išvadą, kad šio reglamento 4 straipsnis nenustato bylų dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo jurisdikcijos. Šių vyriausybės teigimu, tokiu atveju reglamento 64 straipsnis būtų nereikalingas ir bylų dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo išdavimo jurisdikcija turėtų būti nustatoma remiantis reglamento 4 straipsniu. Taigi ši pozicija turi būti grindžiama prielaida, kad Europos ir nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai yra vienodo ar bent jau panašaus pobūdžio dokumentai.

87. Kitokio požiūrio šiuo klausimu laikosi Komisija; ji mano, kad Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnis yra *lex specialis*, palyginti su šio reglamento 4 straipsniu. Taigi iš Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnio negalima daryti išvados, kad šio reglamento 4 straipsnis netaikytinas byloms dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo. Panašios pozicijos laikosi ir Lenkijos vyriausybė.

88. Nenagrinėjant Europos ir nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų pobūdžio panašumų, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Vokietijos ir Portugalijos vyriausybės argumentavimas, atrodo, nepripažįsta viso poveikio, kurį Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnis turi šio reglamento nuostatų sistemoje.

89. Pirma, nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai yra dokumentai, naudojami pagal vidaus teisės aktus, integruotus į tokios valstybės narės teisinę sistemą, o Europos paveldėjimo pažymėjimas yra naujas Europos Sąjungos teisės dokumentas.

90. Todėl buvo būtina nustatyti nepriklausomą teisinį režimą, taikytiną Europos paveldėjimo pažymėjimui, pačiame reglamente. Taip siekta užtikrinti vienodą režimo taikymą visose valstybėse narėse ir pašalinti abejones dėl aiškinimo, kurių kultų dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo kvalifikavimo, atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012. Be to, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas nenustatė Europos paveldėjimo pažymėjimo teisinio pobūdžio. Todėl nėra aišku, ar šis pažymėjimas yra „teismo sprendimas“ (Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą), „autentiškas

²⁴ Žr. Reglamento Nr. 650/2012 20 konstatuojamosios dalies antrą sakinį. Taip pat žr. šios išvados 59–63 punktuose pateiktas pastabas.

dokumentas“ (šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punktas), ar nepriskiriamas nė vienai iš šių kategorijų. Aiškus sprendimas šiuo klausimu nebuvo būtinas, nes Europos paveldėjimo pažymėjimas nėra nustatomas pagal nuostatas, kurios yra taikomos teismo sprendimams ir autentiškiems dokumentams, o jurisdikcijos klausimas reglamentuojamas šio reglamento 64 straipsnyje.

91. Antra, Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsnyje neatkartojamas šio reglamento 4 straipsnio turinys, bet nustatoma bylų dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo išdavimo jurisdikcija remiantis tam tikromis II skyriaus nuostatomis. Tai yra šio reglamento 4, 7, 10 ir 11 straipsniai.

92. Trečia, Reglamento Nr. 650/2012 64 straipsniu jurisdikcijos nuostatų taikymo sritis išplečiama ir jos taikomos ne tik „teismams“, kaip apibrėžta šio reglamento 3 straipsnio 2 dalyje (64 straipsnio a punktas), bet ir kitoms institucijoms, kurios pagal nacionalinės teisės aktus turi jurisdikciją nagrinėti paveldėjimo bylas (64 straipsnio b punktas). Taigi Europos paveldėjimo pažymėjimo išdavimas gali būti patikėtas „teisminei institucijai“ ar „kitai institucijai ir teisės specialistui“ su sąlyga, kad šios institucijos arba teisės specialistas tenkina tam tikrus reikalavimus (Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalis kartu su 64 straipsnio a punktu), taip pat „kitai institucijai, kuri pagal nacionalinę teisę yra kompetentinga spręsti paveldėjimo klausimus“ (šio reglamento 64 straipsnio b punktas), net jeigu ji netenkina reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų.

93. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, jog 64 straipsnio įtraukimas į Reglamentą Nr. 650/2012 neleidžia daryti išvados, kad šio reglamento 4 straipsnis netaikytinas byloms dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo.

5. Teleologinis aiškinimas

94. Toliau sisteminio aiškinimo išvadas palyginsiu su argumentais, susijusiais su Reglamento Nr. 650/2012 tikslais. Jie aiškiai nurodyti Vokietijos ir Lenkijos vyriausybės pozicijose, nors šios vyriausybės iš jų daro skirtingas išvadas.

95. Vokietijos vyriausybė pažymi, kad bylų dėl nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo išdavimo jurisdikcijos nustatymas pagal Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį lemtų situaciją, kai nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus galėtų išduoti tik vienos valstybės narės valdžios institucijos. Tai būtų valstybės narės, kurioje gali būti išduotas Europos paveldėjimo pažymėjimas, institucijos. Tokiu atveju suinteresuotieji asmenys būtų įpareigoti naudoti Europos paveldėjimo pažymėjimą, o tai prieštarautų Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 2 dalies nuostatomis.

96. Vokietijos vyriausybės teigimu, kitose valstybėse narėse išduotų nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų naudojimas kai kuriais atvejais galėtų būti naudingesnis nei Europos paveldėjimo pažymėjimo naudojimas. Galimybės suinteresuotiesiems asmenims pasirinkti naudoti kitų valstybių narių teismų išduotus nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus panaikinimas prieštarautų siekiamam Reglamento Nr. 650/2012 tikslui. Šiuo reglamentu, atsižvelgiant į jo 67 konstatuojamąją dalį, paveldėtojų naudai siekiama užtikrinti, kad tarpvalstybinio pobūdžio padarinius turinčios bylos būtų sprendžiamos greitai, lengvai ir veiksmingai.

97. Savo ruožtu Lenkijos vyriausybė pripažįsta, kad sprendimas, kuris prisidės prie Europos paveldėjimo pažymėjimo vaidmens stiprinimo, turi būti laikomas pagrįstu ir pageidautinu.

a) Dėl privalomo Europos paveldėjimo pažymėjimo pobūdžio

98. Nesutinku su Vokietijos vyriausybės nuomone, jog toks Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnio išaiškinimas, pagal kurį jis būtų taikomas byloms dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo, reikštų, kad praktikoje Europos paveldėjimo pažymėjimo naudojimas kartais būtų privalomas.

99. Pirma, toks Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnio aiškinimas neatima iš suinteresuotųjų šalių galimybės gauti nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus toje valstybėje narėje, kurios institucijos turi jurisdikciją išduoti Europos paveldėjimo pažymėjimą.

100. Antra, Vokietijos vyriausybė, atrodo, aiškina Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 2 dalį, kurioje nurodoma, kad Europos paveldėjimo pažymėjimo naudojimas yra neprivalomas, tik taip, kad šia nuostata nustatomas Europos paveldėjimo pažymėjimo santykis su nacionaliniais paveldėjimo pažymėjimais. Tačiau šis klausimas reglamentuojamas tik šio reglamento 62 straipsnio 3 dalyje. O reglamento 62 straipsnio 2 dalis susijusi ne tik su nacionaliniais paveldėjimo pažymėjimais, bet ir, kaip matyti iš to paties reglamento 69 konstatuojamosios dalies antro sakinio, su visais „dokumentais, numatytais <...> reglamente“, kuriuos paveldėtojai gali laisvai naudoti. Taip išreiškiama reglamento 62 straipsnio 2 dalies nuostatos mintis, kad Europos paveldėjimo pažymėjimo naudojimas nėra būtinas.

101. Todėl nemanau, jog bylų dėl nacionalinių pažymėjimų išdavimo jurisdikcijos nustatymas pagal Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį reiškia, kad praktikoje Europos paveldėjimo pažymėjimo naudojimas iš tikrųjų yra privalomas.

b) Dėl Reglamento Nr. 650/2012 tikslų

102. Neabejoju, kad vienu iš Reglamento Nr. 650/2012 tikslų gali būti laikoma galimybė greitai, lengvai ir veiksmingai spręsti paveldėjimo klausimus. Be to, negaliu iš anksto atmesti to, kad tam tikromis aplinkybėmis paveldėtojams gali būti naudinga galimybė gauti dokumentus, leidžiančius spręsti paveldėjimo klausimus kitoje valstybėje narėje, o ne toje valstybėje narėje, kurios institucijos turi jurisdikciją pagal Reglamentą Nr. 650/2012.

103. Vis dėlto visų pirma pagrindinis tikslas, dėl kurio buvo priimtas Reglamentas Nr. 650/2012, pagal šio reglamento 7 ir 8 konstatuojamąsias dalis, buvo siekis suvienodinti kolizines ir jurisdikcijos taisykles, taikytinas nagrinėjant paveldėjimo bylas²⁵.

104. Atsižvelgiant į tai, taip pat verta pažymėti, jog pagal Reglamento Nr. 650/2012 27 konstatuojamąją dalį šio reglamento taisyklės yra parengtos siekiant užtikrinti, kad paveldėjimo klausimus nagrinėjanti institucija dažniausiai taikytų savo teisę. Visiems su paveldėjimu susijusiems klausimams paprastai taikoma teisė, atsižvelgiant į šio reglamento 21 straipsnio 1 dalį, yra valstybės, kurioje buvo palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta mirties dieną, teisė. Toks taikytinos teisės nurodymas atitinka šio reglamento 4 straipsnyje numatytą jurisdikciją, pagal kurią kompetenciją spręsti visus su paveldėjimu susijusius klausimus turi tos valstybės, kurioje buvo palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta mirties dieną, teismai.

105. Nacionalinių jurisdikcijos taisyklių taikymas byloms dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo prieštarauja siekiui suvienodinti jurisdikcijos ir kolizines taisykles Europos Sąjungoje. Tai patvirtina pagrindinės bylos, kurioje, remiantis nacionalinėmis jurisdikciją reglamentuojančiomis taisyklėmis, buvo kreiptasi į Vokietijos teismą su prašymu išduoti nacionalinį paveldėjimo pažymėjimą dėl paveldėjimo pagal Prancūzijos teisę, aplinkybės

106. Antra, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 650/2012 34 konstatuojamojoje dalyje pateiktus paaiškinimus, jis turėtų padėti užtikrinti darnų teisingumo sistemos veikimą Europos Sąjungoje. Taip siekiama vieno iš Reglamento Nr. 650/2012 tikslų, kuriuo, kaip nurodyta šio reglamento 59 konstatuojamojoje dalyje, siekiama užtikrinti valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų paveldėjimo klausimais tarpusavio pripažinimą.

²⁵ Žr. mano išvadą byloje *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2017:965, 26 punktą).

107. Vokietijos vyriausybė mano, kad nacionalinis paveldėjimo pažymėjimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nėra „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012. Vis dėlto reglamento 35 konstatuojamoji dalis leidžia manyti, kad pastangos išvengti prieštaravimų yra susijusios su visais sprendžiant paveldėjimo klausimus svarbiais dokumentais, įskaitant tuos, kuriuos išdavė neteisminės institucijos, kurioms netaikomos reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės. Taip pat siekiama išvengti situacijų, kai nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai ir kiti šiame reglamente numatyti dokumentai, įskaitant Europos paveldėjimo pažymėjimą, galėtų prieštarauti vienas kitam. Tai patvirtina ankstesnę pastabą, kad reglamento nuostatomis turėtų būti apibrėžta jurisdikcija, taikytina ne tik teisminių institucijų nagrinėjamoms byloms, kuriose priimamas „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktą²⁶.

108. Atsižvelgiant į tai, reikėtų pažymėti, kad Reglamente Nr. 650/2012 įtvirtintos vienodos kolizinės normos, pagal kurias nustatoma teisė, taikytina visoms su paveldėjimu susijusioms byloms (Reglamento Nr. 650/2012 23 straipsnio 1 dalis). Tačiau kai kurie klausimai, kurie gali būti svarbūs nagrinėjant paveldėjimo bylas, yra vertinami remiantis pagal nacionalines kolizines normas nustatytais teisės aktais. Tai primenama reglamento 11–13 konstatuojamosiose dalyse ir 71 konstatuojamosios dalies trečiame sakinyje. Dėl to galėtų susidaryti situacija, kai atskirų valstybių narių valdžios institucijos išduotų vienas kitam prieštaraujančius dokumentus, skirtus paveldėjimo klausimams spręsti²⁷.

109. Sprendime *Kubicka*²⁸ Teisingumo Teismas išreiškė nuomonę, kad toks Reglamento Nr. 650/2012 nuostatų aiškinimas, dėl kurio atsirastų „paveldėjimo suskaidymas“, suprantamas kaip tam tikrų klausimų, reikšmingų byloms dėl paveldėjimo, vertinimas pagal nacionalines kolizines normas, būtų nesuderinamas su šiame reglamente numatytais tikslais. Tai galėtų nulemti vienas kitam prieštaraujančių dokumentų, skirtų paveldėjimo klausimams spręsti, išdavimą. Nors Sprendime *Kubicka*²⁹ išreikšta pozicija susijusi su paveldėjimo įstatymo taikymo sritimi, manau, ją galima laikyti tam tikra gaire, kuri galėtų padėti aiškinti Reglamento Nr. 650/2012 nuostatas, susijusias su kitais klausimais.

110. Reglamento Nr. 650/2012 nuostatų aiškinimas, pagal kurį reikalaujama jurisdikciją, įskaitant susijusią su bylomis dėl nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo išdavimo, nustatyti remiantis šio reglamento normomis, padeda siekti šio tikslo. Jis riboja galimybę skirtingose valstybėse narėse išduoti vienas kitam prieštaraujančius nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus ir kitus dokumentus, įskaitant Europos paveldėjimo pažymėjimus, teismo nuosprendžius ir autentiškus dokumentus.

111. Trečia, nors paveldėtojų interesai gali būti motyvas aiškinti jurisdikcijos taisykles laikantis konkrečios krypties, tokiu atveju negalima pamiršti tinkamo teisingumo vykdymo svarbos.

112. Atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 650/2012, siekis išvengti situacijų, kai būtų naudojami vienas kitam prieštaraujantys dokumentai, skirti paveldėjimo klausimams spręsti, svarbus ne tik paveldėtojams – tai ir noro užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą išraiška³⁰. Panašiai reikėtų vertinti pirmiau nurodytas pastangas užtikrinti *ius* ir *forum* atitiktį, kaip nurodyta šios išvados 104 punkte.

26 Žr. šios išvados 76 punktą.

27 Taip pat reikėtų paminėti, kad Reglamentas Nr. 650/2012 nepanaikino pagal reglamento 75 straipsnio 1 dalį dvišalių konvencijų, kurios buvo sudarytos su trečiosiomis šalimis iki šio reglamento priėmimo dienos. Šiose konvencijose jų taikymo sritis gana dažnai nustatoma pagal aplinkybes, susijusias su palikėjo pilietybe. Tai reiškia, kad, atsižvelgdamos į faktines situacijas, kurios patenka į šių konvencijų taikymo sritį, valstybės narės, kuriai taikytina tokia konvencija, institucijos taikys šiose konvencijose numatytas jurisdikcijos ir kolizines normas. Šių normų taikymas gali lemti sprendimus, prieštaraujančius sprendimams, gautiems pritaikius Reglamento Nr. 650/2012 nuostatas.

28 2017 m. spalio 12 d. sprendimas (C-218/16, EU:C:2017:755, 57 punktas).

29 2017 m. spalio 12 d. sprendimas (C-218/16, EU:C:2017:755).

30 Šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Weber* (C-438/12, EU:C:2014:212, 58 punktas), 2016 m. balandžio 20 d. Sprendimą *Profit Investment SIM* (C-366/13, EU:C:2016:282) ir 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimą *HanseYachts* (C-29/16, EU:C:2017:343, 25 punktas).

113. Be to, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė aiškią nuostatą, kuria, atsižvelgiant į paveldėtojų interesus, pripažįstama būtinybė spręsti paveldėjimo klausimus kitoje valstybėje narėje nei valstybė, kurios institucijos yra kompetentingos pagal Reglamento Nr. 650/2012 jurisdikcijos taisykles. Pavyzdžiui, pagal Reglamento Nr. 650/2012 13 straipsnį jurisdikcija priimti pareiškimus dėl paveldėjimo suteikiama tos valstybės narės, kurioje yra asmens, galinčio pateikti tokį pareiškimą, įprastinė gyvenamoji vieta, teismams.

114. Todėl nemanau, jog remiantis Reglamento Nr. 650/2012 tikslais jo nuostatos turėtų būti aiškinamos nesilaikant sisteminio išaiškinimo išvadų, siekiant užtikrinti, kad paveldėtojai galėtų gauti nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus, kuriuos išduoda teisminės institucijos valstybėje narėje, kitoje nei valstybė, kurios institucijos yra kompetentingos pagal šį reglamentą.

6. Istorinis aiškinimas

115. Atrodo, kad ankstesnes sisteminio ir teleologinio aiškinimo išvadas patvirtina ir istorinis Reglamento Nr. 650/2012 aiškinimas.

116. Pirminiame Komisijos pasiūlyme buvo numatyta, kad Europos paveldėjimo pažymėjimas „nekeičia vidaus procedūrų“ (Reglamento Nr. 650/2012 pasiūlymo 36 straipsnio 2 dalies antras sakiny) ³¹. Tačiau reglamento pasiūlymo pastabų 4.6 punkte buvo aiškinama, kad Europos paveldėjimo pažymėjimas „nepakeičia kai kuriose valstybėse naudojamų pažymėjimų“. Panaši formuluotė taip pat vartojama Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje, kuris perėmė reglamento projekto 36 straipsnio 2 dalies funkcijas ³². Reglamento pasiūlymo pastabų 4.6 punkte taip pat buvo patikslinta, kad „kompetentingos institucijos valstybėje narėje įpėdinio statusas įrodomas ir palikimo administratoriaus arba vykdytojo įgaliojimai vykdomi pagal nacionalinę procedūrą“ ³³.

117. Todėl reglamento pasiūlyme nacionalinių procesinių taisyklių vaidmuo apsiribojo klausimais, susijusiais su procesu, kuris turėtų būti vykdomas „kompetentingos institucijos valstybėje narėje“, eiga. Tačiau manau, jog nebuvo laikoma, kad ši jurisdikcija nustatoma pagal nacionalinę teisę.

118. Todėl galima teigti, jog jau ankstyvajame teisėkūros etape buvo daroma prielaida, kad dėl valstybių narių institucijų tarptautinės jurisdikcijos išduoti nacionalinius paveldėjimo pažymėjimus bus sprendžiama ne pagal nacionalinės teisės aktus, bet remiantis vienodomis reglamente nustatytomis jurisdikcijos taisyklėmis. Neatrodė, kad priimta reglamento versija šiuo aspektu būtų pakeista, nes Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalis atitinka tikslą, numatytą pasiūlymo 36 straipsnio 2 dalyje.

7. Išvados dėl prejudicinio klausimo

119. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir atsižvelgdamas į nepakankamus lingvistinio aiškinimo rezultatus ir vienareikšmes sisteminio ir teleologinio aiškinimo išvadas, kurias sustiprina istorinis aiškinimas, manau, kad Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnis nustato valstybių narių teisminių institucijų nagrinėjamų bylų jurisdikciją, jei šios bylos susijusios su klausimais, kurie gali būti priskirti prie „visų su paveldėjimu susijusių klausimų“.

³¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti (KOM(2009) 154 galutinis – COD 2009/0157).

³² Panašaus pobūdžio reglamento pasiūlymo formuluotės pakeitimo įtraukimas buvo siūlomas ir teisės doktrinoje. Žr. 8 išnašoje nurodytą publikaciją, Nr. 280.

³³ Išskirta mano.

120. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą atsakyti taip: Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jis nustato ir valstybių narių teisminių institucijų nagrinėjamų bylų dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo jurisdikciją.

VI. Išvados

121. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Kammergericht Berlin* (Aukštesnysis apygardos teismas, Berlynas, Vokietija) pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą atsakyti taip:

2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo 4 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jis nustato ir valstybių narių teisminių institucijų nagrinėjamų bylų dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo jurisdikciją.